

Vadeli Çeklerde Reeskont Uygulamasına İlişkin.

Belge türü	Sirküler
Kanun	VERGİ USUL KANUNU
Sirküler no	VUK-41/2009-3/ Vadeli Çeklerde Reeskont Uygulaması-1
Tarih	12.05.2009

T.C.

MALİYE BAKANLIĞI

Gelir İdaresi Başkanlığı

VERGİ USUL KANUNU SİRKÜLERİ / 41

Konusu :Vadeli Çeklerde Reeskont Uygulaması

Tarihi : 12/05/2009

Sayısı : VUK-41/2009-3/ Vadeli Çeklerde Reeskont Uygulaması-1

İlgili olduğu maddeler : Vergi Usul Kanunu Madde 281, Madde 285

1- Giriş

5838 Sayılı Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanunun 18 inci maddesiyle 3167 Sayılı Çekle Ödemelerin Düzenlenmesi Ve Çek Hamillerinin Korunması Hakkındaki Kanuna geçici 2 nci madde eklenmiştir. Bu maddede, "31.12.2009 tarihine kadar, üzerinde yazılı keşide tarihinden önce çekin ödenmek için muhatap bankaya ibrazı geçersizdir." hükmüne yer verilmiştir.

Sözü edilen Kanunla getirilen düzenlemeye yönelik olarak mükelleflerin, geçici bir süre ile sınırlı olarak vade getirilmiş olan ileri tarihli çeklerin artık senet olarak kabul edilerek Vergi Usul Kanununun reeskont konusundaki düzenlemeleri karşısında reeskonta tabi tutulup tutulmayacağı hususunda tereddüte düştükleri anlaşılmış olup, mükellefler açısından uygulama birliğinin sağlanması için aşağıdaki açıklamaların yapılması gerekli görülmüştür.

2- Vadeli Çeklerde Reeskont Uygulaması

Bilindiği üzere, Ticaret Hukukumuzda çek, keşidecinin mevduatının bulunduğu bankaya, bu mevduattan belirli bir meblağı kendisinin öngördüğü kişilere ödemesi için vermiş olduğu yetkiyi ortaya koyan bir kambiyo senedir. Bununla birlikte, çeki, diğer kambiyo senetlerinden ayıran en önemli özellik, onun bir ödeme aracı olmasıdır. Çek, poliçe ve bono gibi kredi fonksiyonuna sahip değildir.

6762 sayılı Türk Ticaret Kanununun 692 ve devamı maddelerinde düzenlenmiş olan çeklerin çek niteliğini haiz olabilmesi için;

- 1- Çek Kelimesini
- 2- Kayıtsız ve şartsız muayyen bir bedelin ödenmesini
- 3- Ödeyecek kimsenin "muhatapın" ad ve soyadını,
- 4- Ödeme yerini,
- 5- Keşide "Düzenleme" gününü ve yerini,
- 6- Çeki çeken kimsenin (keşidecinin) imzasını

ihiva etmesi zorunlu olup, sayılan unsurlardan bir veya birkaçının bulunmaması o belgeyi çek olmaktan çıkaracaktır.

Görülebileceği üzere, çekte bulunması gerekli unsurlardan olan keşide günü (tarihi) çekin ödenmek üzere muhataba ibraz süresinin belirlenmesinde önem taşımakta ve keşide tarihi çekin düzenlendiği andaki tarih olarak kabul edilmektedir.

Asıl olarak Türk Ticaret Kanunun'da sayılan diğer kıymetlerden farklı olarak çekte vade bulunmamaktadır. Zira anılan Kanunun 707 inci maddesinin 1 inci fıkrasında çekin görüldüğünde ödeneceğine, buna aykırı herhangi bir kaydın yazılmamış hükmünde olacağına ilişkin hüküm bulunmakta ve ileri tarihli olarak düzenlenmiş bulunan çekler görüldüğünde ödenmek durumundadır.

Çekleri diğer kambiyo senetlerinden olan bono ve poliçeden ayıran en önemli özellik çekin ödeme aracı olması, bono ve poliçelerin sahip olduğu kredi fonksiyonuna sahip olmamasıdır. Ancak uygulamada çekin senet gibi kullanılıyor olması ona hukuken senet niteliği kazandırmaz. Çekin senet olarak kabul edilebilmesi için Kanunen senet niteliklerine haiz olduğunun hükme bağlanmış olması şarttır.

Öte yandan, 5838 Sayılı Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanunun 18 inci maddesiyle 3167 Sayılı Çekle Ödemelerin Düzenlenmesi ve Çek Hamillerinin Korunması Hakkındaki Kanuna eklenen geçici 2 nci maddesinde, "31.12.2009 tarihine kadar, üzerinde yazılı keşide tarihinden önce çekin ödenmek için muhatap bankaya ibrazı geçersizdir." hükmüne yer verilmiştir.

Söz konusu 18 inci maddenin gerekçesinde, bu maddenin belirli bir süreyle çekin, üzerinde yazılı keşide tarihinden önce ödenmek için muhatap bankaya ibrazı geçersiz kabul edilerek ekonomik sıkıntılarla çeklerin zamanında ödenememesi sonucunda ticari hayatta karşılaşılan sorunlara ve mağduriyetlere çözüm üretilmesi amacıyla yapıldığı ifade edilmiştir. Dolayısıyla bu düzenleme ile çeklerin bono ve poliçeler gibi vadeli senet haline getirilmesi amaçlanmamıştır.

Görüldüğü üzere, getirilen yeni düzenlemedeki amaç, çekte vade konulması ya da ileri tarihli çek düzenlemesinin sağlanması olmayıp, madde hükmü ile belirlenen tarihe kadarki süreç zarfında, çeklerin kullanılmasıyla ilgili olarak ticari hayatta karşılaşılan sorunların ve bu sebeple yaşanan mağduriyetlerin giderilmesidir.

Zira, Türk Ticaret Kanununun hükümleri gereğince çekte vade konulması kabul edilmemiş, hatta çekte vade belirtilmiş olsa bile konulmamış sayıldığına hükmolunmuştur.

Yeni getirilen düzenlemenin 3167 Sayılı Çekle Ödemelerin Düzenlenmesi ve Çek Hamillerinin Korunması Hakkındaki Kanunda yapılmış olması, yeni getirilen düzenleme tarihine kadar zaten ileri tarihli çek keşide edilmesinden ötürü, çek hamilleri ile keşideci arasında cereyan eden hukuki sorunları bertaraf etme amacının bir göstergesi niteliğinde olup, ödenmesine ilişkin ekonomik nedenlerle kısıtlayıcı bir düzenleme olarak görmek gerekir. Yapılan düzenleme ile ileri tarihli çek keşidesinin yasal olarak ta mümkün kılınmış olması, çekin "çek" olma niteliğine hanel getirmemekte ve bir kredi aracı değil, yine ödeme aracı olma niteliğini korumaktadır.

Diğer taraftan, 213 sayılı Vergi Usul Kanununun 281 inci maddesinde "Alacaklar mukayyet değerleriyle değerlendirilir. Mevduat veya kredi sözleşmelerine müstenit alacaklar değerlendirme gününe kadar hesaplanacak faizleriyle birlikte dikkate alınır.

Vadesi gelmemiş olan senede bağlı alacaklar değerlendirme gününün kıymetine irca olunabilir. Bu takdirde, senette faiz nispeti açıklanmış ise bu nispet, açıklanmamışsa Cumhuriyet Merkez Bankasının resmi iskonto haddi uygulanır.

Bankalar ve bankerler ile sigorta şirketleri alacaklarını ya Cumhuriyet Merkez Bankasının resmi iskonto haddi veya muamelelerinde uyguladıkları faiz haddi ile değerlendirme günü kıymetine irca ederler." hükmü yer almaktadır.

Anılan Kanunun 285 inci maddesinde de "Borçlar mukayyet değerleriyle değerlendirilir. Mevduat veya kredi sözleşmelerine müstenit borçlar değerlendirme gününe kadar hesaplanacak faizleriyle birlikte dikkate alınır.

Vadesi gelmemiş olan senede bağı borçlar değ erleme günü kıymetine irca olunabilir. Bu takdirde senette faiz nispeti a ıklanmı sa bu nispet, a ıklanmamı sa Cumhuriyet Merkez Bankasının resmi iskonto haddinde bir faiz uygulanır.

Banka ve bankerler ile sigorta şirketleri borçlarını, Cumhuriyet Merkez Bankasına resmi iskonto haddi veya muamelelerinde uyguladıkları faiz haddiyle, değ erleme günü kıymetine irca ederler.

Alacak senetlerini değ erleme gününün kıymetine irca eden mükellefler, borç senetlerini de aynı şekilde işleme tabi tutmak zorundadırlar." hükmü bulunmaktadır.

Buna göre, Vergi Usul Kanunu uyarınca vadesi gelmemiş olan alacak ve borç senetlerinin reeskonta tabi tutulması gerekecektir. Ancak bir ödeme aracı olarak kullanılan çeklerin vadeli düzenlenmiş olması adına  ek düzenlenen yükümlünün ancak değ erleme gününde vadesi gelmemiş senede bağı alacak ve borçlar için uygulanması  ng r len Vergi Usul Kanununda yer alan reeskont uygulamasından yararlanmasına imkan tanımamaktadır.

3-Sonuc

Uygulamada birliğın sağılanması amacıyla, yukarıda yapılan açıklamalar doğırtusunda, 5838 sayılı Kanunla yapılan düzenlemenin amacının, çeke vade konulması ya da ileri tarihli  ek düzenlemesinin sağılanması olmayıp, madde hükmü ile belirlenen tarihe kadarki süreç zarfında, çeklerin kullanılmasıyla ilgili olarak ticari hayatta karşılaşılan sorunların ve bu sebeple yaşanan mağıduriyetlerin giderilmesi ve sadece çekin tahsilinin üzerindeki ke ide tarihinden önce olamayacağına yönelik olmasıdır.

Bu nedenle, çekin ödeme aracı olmasından dolayı senet olarak kabul edilmesi imkan dahilinde bulunmadığından 5838 sayılı Kanunun 18 inci maddesiyle yapılan düzenlemeye uyan  eklere de reeskont uygulanması mümkün değıdir.

Duyurulur.

Mehmet KILCI

Gelir İdaresi Başkanı

Bu metin Mevzuat Bankası (mevzuat.vergibulustayi.com) aracılığıyla gib.gov.tr arşivinden alınmıştır. Resm  işlemlerde Resm  Gazete metni esastır. — 13.09.2026